

Socialdepartementet

Remissvar: En samlad kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård och socialtjänst (Ds 2014:9)

Vårdföretagarna, som är en arbetsgivar- och branschorganisation för privata vård- och omsorgsgivare, vill härmed avlämna följande remissvar.

Promemorian identifierar kunskapsstyrning som en nyckelfråga för att möta kommande utmaningar inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten. Förslagen syftar till att de statliga myndigheternas kunskapsstyrning ska bli samordnad, effektiv och anpassad till de behov som patienter, brukare, professioner och huvudmän har. Förslagen ska också leda till förstärkt samverkan de statliga myndigheterna emellan och med kommuner och landsting. Att patienternas och brukarnas kunskaper måste beaktas i kunskapsstyrningen betonas också.

Mångfalden av vårdgivare – en viktig pusselbit i kunskapsstyrningen

Vårdföretagarna delar den uppfattning som kommer till uttryck i promemorian om att effekten av en välfungerande kunskapsstyrning visar sig i mötet mellan patienten/brukaren och olika professioner i verksamheten. För att den enskilde ska få del av vård och insatser som bygger på bästa tillgängliga kunskap måste hela kedjan fungera. Det räcker därför inte med en väl utvecklad samverkan mellan staten och landsting och kommuner som huvudmän. En viktig pusselbit att beakta i den samlade kunskapsstyrningen är mångfalden av vårdgivare och utförare i hälso- och sjukvården samt socialtjänsten.

Vårdföretagarna vill därför understryka vikten av att stödstrukturerna för en evidensbaserad vård och omsorg utformas så att de omfattar alla utförare på lika villkor, oavsett om de är offentliga eller privata och oavsett ägarskap och storlek eller medlemskap i bransch- eller arbetsgivarorganisation.

Det behövs en ökad nationell samordning i viktiga utvecklingsfrågor. Det är en utveckling som underlättar för privata vårdgivare som ofta verkar över huvudmannagränserna. Under den tid som Vårdföretagarna deltagit i överenskommelser mellan staten och SKL har det blivit tydligt att de stödstrukturer som etablerats inte i tillräcklig grad tagit hänsyn till de privata företagens villkor. Det behövs en större medvetenhet om hur de privata företagen är uppbyggda och de villkor som präglar marknaden.

Att alla utförare, oavsett regi och storlek, får del av kunskapsutvecklingen är ett ansvar både för staten och för huvudmännen. Vi föreslår nedan några förtydliganden som kan göras i dessa avseenden.

Kunskapsstyrning och samverkan

Vi delar promotorians uppfattning att målet och formerna för samverkan kring kunskapsstyrning bör regleras. Vi saknar dock vårdgivarperspektivet i kunskapsstyrningen. Målet och formerna för samverkan kring kunskapsstyrning som ska regleras bör omfatta de statliga myndigheterna, huvudmännen och offentligt finansierade utförare, oavsett regi.

I den fortsatta utvecklingen av kommunikationsverktyg för myndigheternas och huvudmännens kunskapsstöd till verksamheterna är det viktigt att beakta att kunskapen ska vara lättillgänglig också för de minsta vårdgivarna i vård och omsorg.

I förslaget till förordning om statlig kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård och socialtjänst, i andra meningen i 1§ slås fast att kunskapsstyrningen ska vara anpassad till de behov patienter, brukare, personal och huvudmän har. Vi föreslår att meningen kompletteras med ”alla offentligfinansierade utförare”.

Vi har inget att invända mot att det inrättas ett Kunskapsstyrningsråd för myndigheterna. Frågan är dock om införandet av rådet i sig är tillräckligt för att åstadkomma en effektiv samordning av den nationella kunskapsstyrningen, eftersom rådet varken ska ha någon beslutsrätt, någon operativ roll eller innebära några förändringar i myndigheternas nuvarande beslutsrätt. Det kan finnas anledning före regeringen att överväga hur kunskapsstyrningen blir effektiv också i situationer där myndigheterna är oeniga.

Vi har heller inte något att invända mot att det inrättas en rådgivande Huvudmannagrupp, för att ge kommuner och landsting en formell plats i de statliga myndigheternas kunskapsstyrningsarbete. Vi ställer oss dock frågan om det är förtroendevalda eller förvaltningstjänstemän som är mest lämpade att representera huvudmännen i en sådan rådgivande grupp. Vi lutar åt att det bör vara förvaltningstjänstemän, som leder kommunens/landstingets arbete med kunskapsstyrning med dess utförare. För att säkerställa att också behoven i de verksamheter som inte drivs i offentlig regi beaktas i ett tidigt skede i processerna bör Vårdföretagarna och FAMNA adjungeras till den rådgivande Huvudmannagruppen.

Renodling av myndigheternas uppdrag och ansvar

Vårdföretagarna ställde sig positiv till förslagen till ny myndighetsorganisation i betänkandet (SOU 2012:33) *Gör det enklare*. Vi bedömde att det behövdes en effektivare myndighetsstruktur som också kunde bli enklare för samtliga inblandade aktörer att agera inom. Nu går regeringen vidare med mindre genomgripande förslag.

Vi har inget i sak att invända mot förslagen om att renodla och vidareutveckla Socialstyrelsens och de andra statliga myndigheternas respektive uppdrag. Det är en fördel för vårdgivarna om otydligheter i myndigheternas uppdrag tas bort och dubbelarbete minskar.

Vi ställer oss bakom förslaget om att utveckla Myndigheten för Vårdanalys uppdrag till att omfatta hela socialtjänstens område, inklusive verksamhet som sker enligt LSS. Patient- och brukarperspektivet i vård och omsorg behöver förstärkas.

När det gäller ansvarsfördelningen mellan Socialstyrelsen och SBU ser vi både för- och nackdelar. Vi ser poänger med att SBU får ett samlat uppdrag för systematiska vetenskapliga kunskapsöversikter också för socialtjänstens område. Det finns starka samband mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Vi tror också att ett vidgat uppdrag för SBU kan bidra till att stärka den vetenskapliga analysen för socialtjänstens område. Samtidigt finns det idag inte kompetens om det sociala arbetet hos SBU. Det finns vidare risk för att Socialstyrelsen, som kunskapsmyndighet, och SBU, som ansvarig för vetenskapliga kunskapsöversikter, gör olika bedömningar av behov och prioriteringar, vilket inte gynnar en effektiv kunskapsstyrning.

Vårdföretagarna
Karin Liljeblad
Näringspolitisk expert